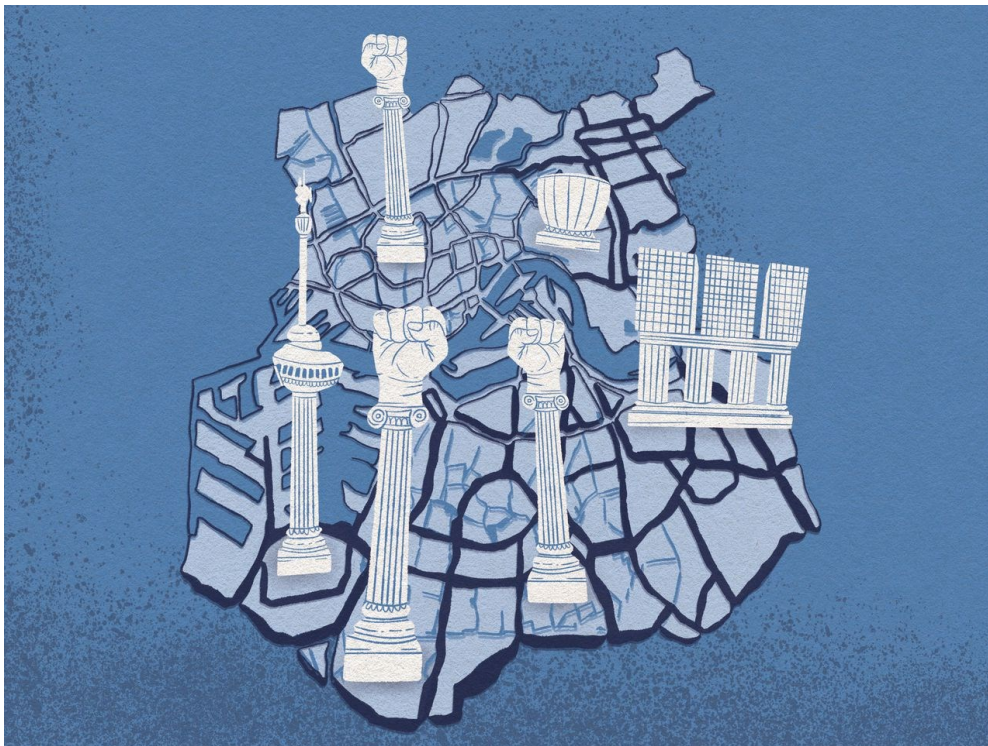

[11 maart 2021](#)

Geef wijkdemocratie een vuist!

Échte burgerparticipatie vraagt meer dan een bescheiden gemeente die openstaat voor bewonersinitiatieven, schrijft hoogleraar bestuurskunde *Arwin van Buuren*. Gekozen wijkvertegenwoordigers in Rotterdam moeten een formele rol krijgen, zodat ze het stadsbestuur van Rotterdam bij de les kunnen houden, stelt hij.

Illustratie Sharon Coone

Je zou bijna zeggen dat Rotterdam een luxeprobleem heeft. De stad heeft zowel een voortvarend stadsbestuur als een stevige ambtelijke organisatie die gewend is meters te maken. Tegelijkertijd ontplooiën actieve burgers tal van initiatieven en zijn vele Rotterdammers bereid mee te denken over hun eigen buurt en wijk. Of het nu gaat over

activiteiten voor jong en oud, vergroening van de straat of het collectief opwekken van duurzame energie.

Het probleem is echter dat die twee krachten elkaar eerder in de weg lijken te zitten, dan dat ze elkaar versterken.

Om lessen te trekken, is in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 hard nagedacht hoe de lokale democratie versterkt kan worden. Mede op basis van [een kritische evaluatie](#) van de Erasmus Universiteit kiest het college voor het principe van [Wijk aan Zet](#): een sterke wijkdemocratie, waarbij bewoners ruimte krijgen hun eigen wijkagenda te bepalen met de inzet van gemeentelijk geld en gebiedsambtenaren.

Deze maand was de slotbijeenkomst van een reeks stadsgesprekken over deze denkrichting van het college. Hierbij kwam een belangrijk kritiekpunt naar voren: het ontbreken van een formele positie van de wijkvertegenwoordiging.

Weerbarstig

De praktijk van de wijkdemocratie is namelijk weerbarstig. Het vraagt in ieder geval om een bescheiden stadsbestuur dat open staat voor ideeën van bewoners. En om een gemeente die erop is ingericht en toegerust te kunnen inspelen op wensen en klachten van bewoners. Terecht wil het college de slagkracht van ‘gebiedsambtenaren’ versterken en moeten de ‘clusterambtenaren’ (bijvoorbeeld van stadsontwikkeling of van maatschappelijke ontwikkeling) veel meer in de wijk aan de slag.

Zolang bewonerswensen passen in het straatje van het stadsbestuur, of gaan over zaken waarvoor toch geen agenda is, heeft een wijkdemocratie geen formele bedding nodig. Niemand valt erover als er wat meer groen komt, activiteiten voor ouderen worden geprogrammeerd of langdurige werkloze wijkbewoners aan (vrijwilligers)werk worden geholpen.

[Lees het artikel **Onderzoekers én bewoners in koor: ‘Gooi niet weer alles op de schop’!**](#)

Maar veel bewonersinitiatieven ontstaan juist uit onvrede over de koers van het stadsbestuur. Bijvoorbeeld over het sluiten van een buurthuis, verruiming van horecatijden of het aantal evenementen, of omdat specifieke doelgroepen – heel bewust – buiten het welzijnsbeleid vallen. Als de gemeente wijkburgers om hun mening vraagt, kan het zijn dat het stadsbestuur op haar schreden moet terugkeren.

Juist dan is de verleiding voor het stadsbestuur groot de wijkdemocratie minder serieus te nemen dan nu gepredikt wordt. Juist dan kan de gemeente de ruimte voor participatie onnodig begrenzen (tot thema's 'waar het geen kwaad kan') of de uitkomsten ervan niet zo serieus nemen en negeren wanneer het spannend wordt.

Vitaal en mondig

In de voorstellen van de Erasmus Universiteit krijgt de gekozen wijkvertegenwoordiging (de huidige wijkraden en gebiedscommissies) een belangrijke rol in een vitale en mondig wijkdemocratie. De lokale wijkdemocratie is daarbij meervoudig: de gekozen vertegenwoordiging behartigt alle belangen in de gehele wijk, terwijl er ook maximale ruimte blijft voor zeggenschap van bewoners zelf.

In de plannen van het stadsbestuur krijgt de (gekozen) wijkvertegenwoordiging die formele positie niet. Zij moeten voor de gemeente vooral de ogen en oren in de wijk zijn en de participatie in de wijk aanjagen.

In mijn ogen is dat een fundamentele vergissing. De gespreksleider van het stadsgesprek, oud-wethouder Marianne van den Anker, vatte het krachtig samen: „Ogen en oren zijn twee lichaamsdelen te weinig. De wijk heeft een vuist nodig om op tafel te slaan en een voet om tussen de deur te zetten”, zei ze. En zo is het.

In een grote stad als Rotterdam is een sterke wijkvertegenwoordiging als niet-vrijblijvende gesprekspartner van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders eerder noodzaak dan luxe. Participatie is er niet voor om het leven van bestuurders makkelijker te maken, maar om ze bij de les te houden.

Meer denkwerk

Hoe deze formele positie vorm moet krijgen, verdient uiteraard meer denkwerk en discussie. Allerlei vormen zijn denkbaar. Bijvoorbeeld een vorm van (zwaarwegend) adviesrecht op punten die in de wijk gevoelig liggen (denk aan evenementen, horeca of mobiliteit) of een systeem van 'gele of rode kaarten' als het college iets wil doordrukken waarin de wijk niet (voldoende) is gekend.

De gemeenteraad speelt een belangrijke controlerende rol in zo'n sterke wijkdemocratie. Wijkorganen kunnen rapporteren aan de raad over de stand van de wijkdemocratie, waarna de raad daarover het college ter verantwoording kan roepen.

Als de wijk geen vuist kan maken, is ze – als het echt ergens over gaat – niet opgewassen tegen de wil van het stadsbestuur en de ambtelijke organisatie. Aan die verleiding moet het stadsbestuur van Rotterdam zich niet willen blootstellen.

Arwin van Buuren is hoogleraar bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit en evalueert het bestuurlijk model van de gemeente Rotterdam.

<https://www.rotterdam.nl/meedenken-doen/de-wijk-aan-zet/>

Foto: Eric Fecken

De wijk aan zet

Samen bouwen aan een sterke wijkdemocratie

[Lees voor ReadSpeaker webReader: Lees voor](#)

We zetten de wijk aan zet. De invloed van Rotterdammers op hun leefomgeving moet groter worden. Het college heeft een aantal ideeën om van Rotterdam nog meer een 'doe-democratie' te maken. Een 'doe-democratie' op wijkniveau.

Kortom: een échte wijkdemocratie. Waar de bewoners meer invloed hebben om te bepalen wat belangrijk is voor hun eigen wijk: laagdrempelig, op wijkniveau en op maat. De wijk is

aan zet! U kon hierover meepraten tijdens de stadsgesprekken van 5 februari tot en met 5 maart. Alle gesprekken zijn geweest, aanmelden is daarom niet meer mogelijk.

Slotbijeenkomst De wijk aan zet

Op 5 maart sloten we het stadsgesprek af met een livestream vanuit debatpodium Arminius. We praatten over de uitkomst van de stadsgesprekken met onder andere burgemeester Ahmed Aboutaleb, Young010 en een aantal Rotterdammers die nu al heel actief zijn in de wijken. U kunt de slotbijeenkomst ook [later nog terugkijken](#).

Onderwerpen

De verschillende onderwerpen waarover u mee kunt of kon praten.

Schaal. Hoe groot is de wijk?

Taken. Wat doet de wijkvertegenwoordiger?

Selectie. Hoe word je vertegenwoordiger van de wijk?

Positie. Welke positie, ruimte en invloed heeft de wijkvertegenwoordiging in de stad?

Tegenkracht. Hoe geven we vorm aan tegenkracht?

Slagvaardigheid. Wat verwachten Rotterdammers van de inzet van de gemeente in de wijk?

Wilt u nog iets toevoegen aan de stadsgesprekken?

Zijn er onderwerpen die zeker aan de orde moeten komen en nog niet genoemd zijn? Laat dan een reactie achter via het reactieformulier of stuur een mail naar wijkaanzetDV@rotterdam.nl.

<https://www.eur.nl/essb/nieuws/versterk-de-meervoudige-democratie-rotterdam-op-wijkniveau>

vrijdag 29 jan 2021
Persbericht

Versterk de meervoudige democratie in Rotterdam op wijkniveau

In het huidige Rotterdamse bestuursmodel moet meer belang worden gehecht aan een meervoudige democratie op wijkniveau. Belangrijk hierbij is het combineren van directe vormen van participatie en een krachtiger gekozen bewonersvertegenwoordiging in de wijk.

Daarnaast zijn helderheid en consistentie in het bestuursmodel nodig en is het herzieningsproces vatbaar voor verbetering, waaronder openheid, zorgvuldigheid en dialoog. Dit stellen bestuurskundigen van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) in hun evaluatie in opdracht van de gemeente Rotterdam.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 is de gemeente Rotterdam twee experimenten aangegaan om de lokale democratie te versterken. Naast de al bestaande gebiedscommissies zijn er wijkraden en -comités op basis van verkiezing en loting ingesteld. Doelen van deze twee experimenten zijn onder meer een representatieve en meer diverse vertegenwoordiging per buurt. Ook het vergroten van de betrokkenheid van bewoners bij besluitvorming die hun directe leefomgeving raakt, staat centraal.

Voor de gemeente Rotterdam waren de experimenten aanleiding om door de EUR een lerende evaluatie te laten maken voor de periode 2019-2022. De lerende evaluatie moet vaststellen of het huidige bestuursmodel bijdraagt aan een vitale Rotterdamse democratie.

Sterker democratisch bestel van de stad

Het onderzoek laat zien dat de huidige gebiedsorganen niet voldoende zijn geëquipeerd en toegerust om echt zaken te beïnvloeden. Om iets voor elkaar te krijgen zijn gebiedsvertegenwoordigers vaak aangewezen op hun informele netwerken of zoeken ze andere manieren om gehoord te worden. Zeker de advisering aan het stadsbestuur leidt over en weer tot teleurstelling en frustratie. De onderzoekers zien loting niet als geschikt instrument om gebiedsvertegenwoordigers te selecteren.

De onderzoekers adviseren de wijkagenda veel centraler te stellen dan nu gebeurt en daaromheen vernieuwende vormen van participatie toe te passen. De beweging van de gemeente Rotterdam naar meer wijk- en opgavegericht werken is echter ook gebaat bij een vitale gebiedsdemocratie die voldoende geëquipeerd is om tegenspraak te geven en die kracht bij te zetten. De onderzoekers stellen dat het bestuursmodel gebaat is bij rust en continuïteit. Daarom raden zij aan het roer niet (weer) compleet om te gooien, maar vooral bij te sturen en voort te borduren op hetgeen al is bereikt. De onderzoekers bevelen aan om met alle betrokken partijen de dialoog aan te gaan over welke aanpassingen aan het model gewenst zijn en te voorkomen dat opnieuw een grillig proces ontstaat waarvan de uitkomst niet voldoende doordacht is.

Over het onderzoek

Voor de [Adviesnotitie lerende evaluatie Bestuursmodel Rotterdam 2018 – 2022](#) opent extern maakten de bestuurskundigen gebruik van enquêtes, documentenanalyse, observaties en interviews. Betrokken partijen waren bewoners, gebiedsbesturen, het stadsbestuur, het ambtelijk apparaat en overige onderdelen van de gemeente. Mede op basis van deze adviesnotitie wordt een besluit genomen over het bestuursmodel voor de nieuwe bestuursperiode (2022-2026). Begin 2022 volgt nog het eindrapport met de integrale evaluatie en conclusies over het functioneren van het systeem.

Betrokken onderzoekers: Prof. Dr. Arwin van Buuren, Dr. Ingmar van Meerkerk, Drs. Floris Hager, Drs. Wijnand Kerklaan, Drs. Marn van Rhee (afdeling OBI, gemeente Rotterdam), Drs. Lucy van Eck en Drs. Karlijn Schipper (Drift/EUR)

Op 30 januari is er een door de gemeente Rotterdam georganiseerde publieke bijeenkomst waarbij de onderzoekers over hun onderzoek vertellen te volgen vanaf 11.45 uur via [YouTube](#). Opent extern

Meer informatie

Marjolein Kooistra, communicatie ESSB, 06 83676038, kooistra@essb.eur.nl